

פְּרֻשַׁת הַשְּׁבוּעַ: הָאֲזִינוּ

כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת: 16:58

יְצִיאַת הַשַּׁבָּת: 18:04

עַרְשׂוֹת יב' תְּשִׁירֵי תשע"ז (28.9.2017)

הַפְּטָרָה: "חֲזוֹן יִשְׁעֵיהוּ" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"ה' בְּדַד יִנְחֵנוּ וְאֵין עִמּוֹ אֵל נֹכַר"

בַּסֵּפֶר הַקְּדוֹשׁ "בְּאֵר מַיִם חַיִּים" מְבוֹאָר, כִּי הַמְּלַחְמָה הָאֲמִיתִית שֶׁל הָאָדָם בְּעוֹלָם הַזֶּה הִיא לְכוּף (=לְהַכְרִיחַ) אֶת עֲצָמוֹ, וְלְהַכְנִיעַ אֶת תְּאוֹתָיו בְּדַבְרֵי הַרְשׁוֹת, דְּהֵינּוּ בְּדַבְרֵים הַמוֹתְרִים לוֹ עַל-פִּי הַתּוֹרָה, כְּגוֹן: שִׁינָה, אֲכִילָה, תְּשׁוּמֵי הַמֶּטָה וכו'. וְלִכֵּן, צָרִיךְ הָאָדָם לְקַדֵּשׁ אֶת עֲצָמוֹ, וּיִמְעַט וְלֹא יִגְזִים בְּדַבְרֵים הַמוֹתְרִים, וּכְמֵאֲמַר חו"ל (יְבֻמוֹת כ'): "קֹדֶשׁ עֲצָמְךָ בְּמוֹתֵר לֹךְ". שָׁכֵן, אֹמֵר בְּעַל הַ"בְּאֵר מַיִם חַיִּים", אִם הָאָדָם לֹא יִכְפֶּה עַל עֲצָמוֹ לְהַכְנִיעַ אֶת תְּאוֹתָיו בְּדַבְרֵים הַמוֹתְרִים, קָרוֹב לְוֹדָאֵי שֶׁהוּא לֹא יִתְגַּבֵּר עַל יְצִירוֹ, חֲלִילָה, גַּם בְּדַבְרֵים הָאֲסוּרִים. לִכֵּן, עֵיקַר הַמְּלַחְמָה כְּנֶגֶד הַיְצִיר הַרַע הוּא בְּדַבְרֵי הַרְשׁוֹת – בְּדַבְרֵים הַמוֹתְרִים עַל-פִּי הַתּוֹרָה.

וְהִנֵּה, יְדוּעַ מֵאֲמַר חו"ל בְּגִמְרָא (קִידוּשִׁין ל', ע"ב): "אֲמַר הַקַּב"ה לְיִשְׂרָאֵל: בְּנֵי, בְּרֵאתֵי יְצִיר רַע, וּבְרֵאתֵי לוֹ תּוֹרָה (פ) תְּבַלִּין, וְאִם אַתֶּם עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה – אֵין אַתֶּם נִמְסְרִים בִּידוֹ".

וְאִם כֵּן, נִשְׁאֲלַת הַשְּׁאֵלָה: הִנֵּה, כִּשְׁהָאָדָם עוֹסֵק בַּתּוֹרָה, מוֹבְטָח לוֹ מִשְׁמִים שֵׁישׁ לוֹ שְׁמִירָה מֵהַיְצִיר הַרַע. אֵךְ מָה יַעֲשֶׂה הָאָדָם כְּאִשֶׁר הוּא עוֹסֵק בְּעַנְיַי הָעוֹלָם הַזֶּה (=אֲכִילָה, שִׁינָה, פְּרִנְסָה וכו')? מֵאִיפֹה תִּהְיֶה לוֹ שְׁמִירָה שְׁלֹא לִפְּלוֹל בְּרֻשַׁת הַיְצִיר?

עַל-כֵּן עוֹנִים חו"ל: הַעֲצָה הַיְעוּצָה הִיא שִׁיכּוֹן הָאָדָם, בְּשַׁעָה שֶׁהוּא עוֹסֵק בְּעַנְיַי הָעוֹלָם הַזֶּה, שֶׁכָּל עִיסוּקוֹ הוּא לְשֵׁם שְׁמִים בְּלִבָּד – בְּלִתִּי (=רַק) לֹא לְבַדּוֹ. וְאִזּוֹ, גַּם עִיסוּקִים אֵלוֹ (=שֶׁל עַנְיַי הָעוֹלָם הַזֶּה) נִחְשָׁבִים לוֹ כְּאִילוֹ עֹסֵק בַּתּוֹרָה וּבְעִבּוּדָתָהּ.

וְאִמְנֵם, כֵּן נִפְסַק לְהַלְכָה בְּשִׁלְחַן עָרוּף (אורח חיים, סִימָן רל"א): "בְּכָל מָה שִׁיְהַנֶּה הָאָדָם בְּעוֹלָם הַזֶּה – לֹא יִכּוֹן לְהִנְאָתוֹ, אֲלֵא לְעִבּוּדַת הַבוֹרָא יִתְבַּרַךְ, כְּדַכְתִּיב (מִשְׁלֵי ג', ו'): "בְּכָל דְּרַכִּיךְ דְּעָהוּ", וְאֲמַרו חַכְמַיִם: "כָּל מַעֲשִׂיךְ יִהְיֶה לְשֵׁם שְׁמִים" (אבוֹת ב', יב') – שְׁאֲפִילוֹ דְּבָרִים שֶׁל רְשׁוֹת, כְּגוֹן: הָאֲכִילָה וְהַשְׁתִּיָּה וְהַהֲלִיכָה וְהַיְשִׁיבָה וְהַקִּימָה וְהַשִּׁיחָה... וְכָל צְרִכֵי גוֹפֶךְ יִהְיוּ כָּלֵם לְעִבּוּדַת בּוֹרְאֶךְ... וְאֲפִילוֹ הִיא צְמָא וְרַעַב... יִתְכּוֹן שִׁיאֲכַל וְיִשְׁתֶּה כְּפִי חַיּוֹתוֹ, כְּדִי לְעִבּוֹד אֶת בּוֹרְאוֹ". וְמִי שְׁנוֹהֵג כֵּן – מְסִים הַשִּׁלְחָן עָרוּף – "עוֹבֵד אֶת בּוֹרְאוֹ כָּל יְמָיו, אֲפִילוֹ בְּשַׁעַת שְׁבָתוֹ וְקוֹמוֹ... וּבְשַׁעַת מְשָׁאוֹ וּמִתְנוּ (=פְּרִנְסָתוֹ)".

וְעַל יְדֵי כֵן, אֹמֵר בְּעַל הַ"בְּאֵר מַיִם חַיִּים", יֵשׁ לְאָדָם כְּזֶה שְׁמִירָה מִפְּנֵי הַיְצִיר הַרַע, בְּכַחֲנִיַת "בְּרֵאתֵי יְצִיר רַע, וּבְרֵאתֵי לוֹ תּוֹרָה (פ) תְּבַלִּין", כִּי כָּל יְמָיו נִחְשָׁבִים לוֹ כְּעֹסֵק בַּתּוֹרָה.

וְהִנֵּה, בְּעַנְיַן זֶה שׁוֹאֲלַת הַגְּמָרָא (שְׁבַת קה'): הִנֵּה כְּתוּב בַּתּוֹרָה: "לֹא יִהְיֶה כֵךְ אֵל זָר וְלֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל נֹכַר... (וּמָה כּוֹנֵת הַתּוֹרָה בְּמַלִּים 'לֹא יִהְיֶה כֵךְ אֵל זָר' וְכִי) אֵיזְהוּ אֵל זָר יֵשׁ בַּתּוֹךְ גּוֹפּוֹ שֶׁל הָאָדָם? (אֲלֵא, עוֹנֶה הַגְּמָרָא) הוּא אֹמֵר, זֶה יְצִיר הַרַע", וּמִכָּאֵן לְוַמְדִים אָנוּ, שֶׁהַיְצִיר הַרַע מְכוּוֹנָה "אֵל זָר" אוֹ "אֵל נֹכַר".

וְזֵהוּ שְׁכַתוּב בַּתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה: "ה' בְּדַד יִנְחֵנוּ וְאֵין עִמּוֹ אֵל נֹכַר". וְרַמְזָה הַתּוֹרָה בְּרֵאשֵׁי הַתִּיבוֹת "בְּדַד" – "בְּכָל דְּרַכִּיךְ דְּעָהוּ". דְּהֵינּוּ, כְּאִשֶׁר זוֹכֵה אִישׁ יִשְׂרָאֵל שֶׁהַקַּב"ה מְנַחֵהוּ שְׁיוּכָל לְעִבּוֹד אֶת ה' בְּגִשְׁמִיּוֹת (בְּכַחֲנִיַת "בְּדַד" – "בְּכָל דְּרַכִּיךְ דְּעָהוּ") – וְהוּא מִיַּחַד אֶת כָּל פְּעוּלוֹתָיו הַגְּשְׁמִיּוֹת רַק לְכַבוֹד ה' יִתְבַּרַךְ – כִּי אִזּוֹ מוֹבְטָח לוֹ שֶׁ"וְאֵין עִמּוֹ אֵל נֹכַר" – שֶׁהַיְצִיר הַרַע, שֶׁנִּקְרָא "אֵל נֹכַר", לֹא יִשְׁלוֹט עָלָיו, שְׁהָרִי נִחְשָׁב לוֹ כְּאִילוֹ הוּא עוֹסֵק כָּל הַזְּמַן בַּתּוֹרָה, שֶׁהִיא הַתְּבַלִּין כְּנֶגֶד הַיְצִיר.

עַל-פִּי יְסוּד זֶה יֵאִיר לָנוּ לְהַבִּין אֶת מָה שֶׁשְׁנִינּוּ בְּגִמְרָא (בְּרַכּוֹת ח'): "כְּתִיב 'וְעִנִּיתֶם אֶת נַפְשׁוֹתֵיכֶם בַּתְּשׁוּעָה לְחַדֵּשׁ (תְּשִׁירֵי)! וְכִי (שׁוֹאֲלַת הַגְּמָרָא) בַּתְּשׁוּעָה (לְחַדֵּשׁ) מִתְּעַנִּין? וְהִלֵּא בְּעִשְׂרָה (לְחַדֵּשׁ) מִתְּעַנִּין! אֲלֵא (עוֹנֶה הַגְּמָרָא) לְוַמְרֵי לָךְ: כָּל הָאוֹכֵל וְשׁוֹתֶה בַּתְּשִׁיעִי (=בְּעָרֵב יוֹם הַכִּיפּוּרִים) מַעֲלָה עָלָיו הַכְּתוּב כְּאִילוֹ מִתְּעַנֶּה (יּוֹמִים) תְּשִׁיעִי וְעִשְׂרֵי". וּפְרַשׁ שֵׁם הַטּוֹר (או"ח סִימָן תרד): "...הַכִּינּוּ עֲצָמְכֶם בַּתְּשִׁיעִי לְעִנּוּי שֶׁל מַחֲר... (וְדַבֵּר זֶה יִחְשָׁב לָכֵם) כְּמוֹ עִנּוּי...".

הנה, רואים אנו מדברי חז"ל הקדושים, שכאשר האדם אוכל ושותה בתשיעי לחדש תשרי (=בערב יום הכיפורים) בכונה תחילה, כדי שיהיה לו כח להתענות ביום הכיפורים, עצם ההכנה הזאת למצות הצום נחשבת לו כתענית ממש, ולכן נחשב לו כאילו התענה תשיעי ועשירי. ונראה שלכך התכוון ה"מאירי", באומרו (ר"ה כו'): "כאילו התענה תשיעי ועשירי" – הואיל ובשעת האכילה הוא מכון שאכילתו היא לשם עינוי, כפי שכתוב: "בכל דרכיך דעהו... (ש)כל מעשיך יהיו לשם שמים".

נמצאנו למדים מכאן, שהקב"ה רמז לנו בכתוב "ועניתם את נפשותיכם בתשעה לחדש" שההכנה למצוה נחשבת למצוה ממש. ואם כך, צריכים אנו להבין מה ראה הקב"ה לרמוז לנו יסוד זה דוקא בענין צום יום הכיפורים? ויש לומר, כי שרש החטא הוא מכיון שהאדם עוסק בעניני העולם הזה (שינה, אכילה, פרנסה...) לא לשם שמים, ומכיון שפך, ואין הוא מקיים את דברי חז"ל "בכל דרכיך דעהו", ממילא נופל הוא בידי **היצר הרע**, שהרי אין הוא נחשב לעוסק בתורה, ואין לו את ה"תבלין" כנגד היצר כפי שהבאנו: "אמר הקב"ה לישראל: בני, בראתי יצר רע, ובראתי לו תורה (כ)תבלין...".

ולכן, דוקא ביום הכיפורים, בו אנו מתנזרים מעניני העולם הזה בחמש תעניות – אכילה, שתיה, סיכה, רחיצה, נעילת הסנדל ותשמיש המטה (=יחסי אישות) – המסמלות את גשמיות העולם הזה, ועל-ידי כך מטהרים ומתעלים – ואין ליצר רשות לשלוט בנו. דוקא כאן רמז לנו הקב"ה, שההכנה לצום נחשבת כצום. דהינו, ההכנה למצוה נחשבת למצוה.

ולכן, אם נרצה שכל ימינו יחשבו לנו כימים שבהם אנו עוסקים בתורה, שהיא התבלין כדי לשלוט על **היצר הרע**, צריכים אנו לכוון שכל מעשינו בגשמיות בעולם הזה הם לשם שמים. דהינו, כל מה שאנו אוכלים ושותים וישנים וכו' הוא כדי שנוכל להיות חזקים לעבודת הבורא יתברך, ועל-ידי כך יש בידינו כל הזמן את ה"תבלין" כנגד **היצר הרע**, וממילא לא נחטא כל השנה, אמן כן יהי רצון. (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פנינחס פרידמן)

"ויאמר, אסתירה פני מהם, אראה מה אחריתם" (לב' כ')

הצדיק רבי שמואל מסכצ'וב, בעל "שם משואל", הסביר פסוק זה על-ידי משל: למה הדבר דומה? לאב שפגע על בנו הקטן, בשל מעשיו הנלוזים, והחליט להסתיר את עצמו מפני בנו. וכיון שהאב ידע, שילדו הרך אינו מסוגל להתהלך בלא עזרתו, לא הסיר (ממקום מחבואו) את עינוי ממנו אף לרגע. וכאשר הילד היה נופל וקם מדי פעם, בגלל הליכתו הכושלת – נמנע האב מלצאת מן המחבוא ולהתגלות לפניו. אולם בשעה שהילד נראה מתקרב אל התהום, והסכנה מרחפת על חיו – ממחר האב לחוש לעזרת בנו. שכן, אפילו כשהוא חוטא, למרות הכל – בנו הוא. פיוצא בכך – אומר רבי שמואל – נוהג הקב"ה עם עמו, בני ישראל, עם סגולתו. גם בשעה שהוא נוהג בהם "הסתרת פנים" בגלל מעשיהם הרעים ודרכיהם הנלוזות – אין הוא זונח אותם ומתעלם מגורלם אפילו לרגע קט, אלא עוקב בלא הפסק אחר הנעשה עמהם. וכאשר סכנה מרחפת עליהם – הוא חש מיד לעזרתם ומצילם מכל רע. זהו שאומר כאן הכתוב: "אסתירה פני מהם" – גם כשאני מסתיר את פני מהם, אינני מסיר אף לא לרגע את עיני מהם, כדי ש"אראה מה אחריתם" – ועל-ידי כך אושיעם בעת צרה וצוקה. "הצור תמים פעלו"

הרה"ק רבי שמעון מיערוסלב זכה לאריכות ימים ולזקנה מופלגת. פעם נשאל על-ידי אחד מחסידיו: "במה (=בשל איזו מצוה) זכה רבנו לאריכות ימים כל-כך מופלגת?"

ענה לו רבי שמעון מיערוסלב: "מאז ומתמיד אני מקפיד שלא להרהר אחר מידותיו של הקב"ה! ומעולם לא הקשיתי קושיות, ולא התלוננתי על דרכיו, הישרים והנכונים, של ה' יתברך, שהרי 'הצור תמים פעלו כי כל דרכיו משפט'! והנה, מהי בעצם הסיבה שישנם אנשים שלא מאריכים ימים? – המשיך הרב והסביר – "כאשר אנשים אלו מקשים קושיות, ומתלוננים ומתרעמים על מידותיו של ה' יתברך, פביכול: 'למה ככה עשה לי האלקים?' ולמה ככה? וכו'". על-כך משיבים להם משמים: "האמנם יש לך תרעומת על ה' יתברך, ואתה רוצה להבין את דרכי ההשגחה העליונה". אם כך, קרב הנה, עלה והתיצב בפני בית דין של מעלה, וכאן תראה ותנוכח שהכל מתנהל בישר ובצדק!!! "ואולם אני" – ממשיך הרב ואומר – "שמעודי לא התלוננתי, ולא פציתי את פי, ואף לא הרהרתי אחר מידותיו של הקב"ה – אין צורך, ולא רואים צורך להזמין לעולם האמת..."

גמר חתימה טובה לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!